

וחליפין, וזהכרח לומר כן גם להרמז"ס דס"ל דהדמים נאסרים בדיעבד, וכמו דמחלקין לגבי שלא כדרך הנאמן דהרי איכא השווי הזה אבל לא נחשב דמים כיון דיאסרו החליפין אין בהאיסור עצמו דין דמים. נמלכד דיש לחלק דעכשיו אינו ממון אך מחייב מזד הממון דיש לו לגבי לאחר זמן אבל לגבי קידושין או לגבי מכר ל"מ, אך העיקר כנ"ל.

וראיה ברורה לחילוק זה ולכל היסוד הנ"ל, הוא מירושלמי מפורש בסופ"צ דקידושין הלכה ח' ר' אלעזר אמר פטר חמור מקדשין צו את האשה ר' יוחנן אמר אין מקדשין, ר"א יליף בק"ו מזכור זהמה טהורה דמנן דמקדשין צו וכו', מתניתא רישא מסייע לר"א דהגונב פטר חמור משלם כפל לבעלים, וסיפא קשיא ליה אעפ"י שאין לו עכשיו יש לו לאחר זמן. והפירוש הוא דבדר"א חזין דמקדשין לכתחילה דכן מוכח מלשונן, ועוד דיליף ק"ו מזכור זהמה טהורה והתם הרי מותר לכתחילה, וכמ"ס דאין הנאת דמים אסורה כלל, ולפי מה שנבאר בהכרח כן הוא, דאי הי' הנאת דמיו אסורה לא יועילו הקדושין כלל מזד דביני וביני, ור' יוחנן דסובר שאין מקדשין מוכח בירושלמי טעמו דלא הוי בעלים כלל מזד דביני וביני.

ובאבות הלא נסתפקו בזה בגמ' בכורות דף י"א ע"א, הפודה פטר חמור של חבירו פדיונו פדוי, איבעיא להו פדיונו לפודה או דלמא פדיונו לבעלים, אליבא דר' שמעון לא תיבעי לך כיון דאמר מותר בהנאה ממנוא דבעלים הוא כי תיבעי לך אליבא דר' יהודה דאמר אסור בהנאה, להקדש מדמי ליה וכו' ומה"ט פדיונו פדוי לפודה או כיון דקני ליה בביני וביני לא דמי להקדש וכו' ופדיונו לבעלים, ופשטו מהבירייתא הנ"ל דהגונב פט"ח וכו' דמשלם כפל לבעלים.

אב"ר ר' יוחנן סובר דל"ה כלל בעלים, ולכן מפרש בירושלמי נפ"מ בין ר"א לר"י עבר ופדה שלא מדעתו, ואין זה דינא דגמרא דילן דהפודה פטר חמור שלא מדעתו פדיונו פדוי, דגמרא הביאור מזד זכות כחורם משלו על של חבירו (מרים ל"ו ע"צ) [דלכמה ראשונים והרמז"ס (עין ריט"א בכורות שם) נפשטה הבעיא מהכא] וכל זה אליבא דאמת דהוי ממון בעלים דודאי כל דין הפדיון שלו, ונריך לדינא דזכין לאדם. [ומה"ט ז"ע בחוס' מרובה (דף ס"ח ע"צ) דפרשו דבפטר חמור אין נריך כלל דעת בעלים והביאו ראיה ממ"ד דפדיונו לפודה, דודאי הא בזה תליא דלכד דלא הוי בעלים דודאי א"ל דעתו ולהקדש מדמינן ליה כמפורש בגמ' ונתן הכסף וקם לו, אבל לכד דהוי של בעלים לא גרע ממע"ס דהפדיון חלוי בבעלים ואחר פודה רק מדין זכות], אבל אי ל"ה ממון בעלים הפדיה היא שלא מדעתו לגמרי.

אב"ר בירושלמי מפורש הלשון עבר ופדה שלא מדעתו, היינו בעל כרחו דאל"ה לא שייך לשון עבר, אבל אי

אפשר שיעשה דמים חמורת דבר אחר אחרי דהחליפין נאסרין, ממילא לא חשיבי דמים.

וזה מחוור מאד בהסוגיא דגמ' בכורות דף י' ע"צ דלישנא קמא קאמר לימא דלא כר"ש ומשני אר"נ א"ר ב"א לאחר עריפה וד"ה, הרי דהקשה רק לר' שמעון ולא לר' יהודה אף דמפרש מחיים, והחירון הוא דאחר עריפה אסור לדברי הכל. ולישנא בתרא פריך אי ר' יהודה חקדש בביני וביני אי ר' שמעון חקדש בכולה, ומשני דלא שוי אלא שקל וסבר כריצ"ר עי"ש. וקשה מ"ט לא להקשו זה גם ללשון ראשון דתקדש בביני וביני. ובהנ"ל ניחא דללשון ראשון דמודה ר"ש לאחר עריפה הרי אסור ר' יהודה גם בהנאת דמיו, דרישא דברייתא מיירי בהכרח בהנאת הדמים, ממילא לא קשה לר' יהודה, דהא הנאת הביני וביני אסור, ואי יחשב דמים יאסר בדיעבד וממילא לא חשיב כלל דמים. אבל לישנא בתרא דלא מוקמי בלאחר עריפה וד"ה, משום דסובר דפליג ר' שמעון גם לאחר עריפה. וא"כ ממילא הנאת דמים מותרים, ושפיר מקשי לר' יהודה חקדש בביני וביני.

ומיושבים דברי החוס' רי"ד דאינה מקודשת בביני וביני דאחר דאסור בהנאה גם הנאת הדמים, ועכשיו כל ההנאות אסורות, ממילא לא חשיב דמים, אף דיכולים להטות אחר הפדיון דקיי"ל כמ"ד דמודה ר' שמעון לאחר עריפה, ובסוגיא דקידושין (דף נ"ח ע"א) מביא הגמרא רק לשון זה, ממילא אסור ר' יהודה גם הנאת הדמים.

ובזה מובן היטב השגת הראב"ד דאף דפירשט דסובר דליכא תפיסת דמים כלל ופירוש דברי הירושלמי הוא רק לגבי המוכר עצמו, מ"מ יקשה דמ"מ יאסרו הדמים על המוכר, והראב"ד הלא מחיר לגמרי, ולפמ"כ מיושב דסובר כנ"ל דלכד בהנאת דמים מותרים שוב אין לו דמים אחרי דהיו נאסרים, ממילא לא הוי דמיהן ומותרים כשהחליף, והגמ' הלא קאי למ"ד דחולק ר' שמעון גם לאחר עריפה ממילא הנאת הדמים מותרים.

זו בגמרא בכורות דף י"א ע"א מפורש דהגונב פטר חמור של חבירו משלם כפל ואעפ"י שאין לו עכשיו יש לו לאחר מכאן, וכן פסק הרמז"ס בפ"ב מהל' גניבה הל' ג', ולפמ"ס קשה אחרי דהנאת הדמים אסורים הרי אין לו דמים, ור' נחמן בעצמו פשיט מברייתא זו. אך בפשיטות ניחא, דהם שני דינים מיוחדים, דודאי יש לו חשיבות ממון דראוי לפדותו וירוח המותר ומזד זה חייב הגונב כפל, אבל דין דמים - היינו שיחשב דמים לגבי מקח לגבי חפץ אחר, או קידושין - אין לו, אחרי שאסור בהנאת הדמים ויאסרו גם בדיעבד חליפיו, לא שייך שיחשב נגד דבר אחר ולהחליף עליו או צו, כי לא שייך צו דין דמים כלל, אבל לגבי מוץ או גנב שפיר יחייב כי הפקדו דמים מה שיש לו לגבי אחר זמן. וא"ל דהדמים של התשלומין לא יאסרו דלא חשיבי דמים כמו מכר

עוד קשה מדברי הגמרא דכורות דף י' ע"ב המקדש
בפטר חמור אינה מקודשת וכו', איכא דאמרי הא
מני לא רבי יהודה ולא רבי שמעון, אי ר' יהודה תיקדש
בהך דביני וביני אי ר' שמעון תיקדש בכליה וכו', והנה
גם לר"ש הרי מחויב לפדות וליתן השא לכהן, אך פשוט
דמ"מ הו' ממונו לגמרי, ואך בשביל חיוצא דרמיא עליו
שזה פחות אבל נחשב כולו שלו וכמה דשוי למכור בשוק
הריהו שלו, אבל לר' יהודה הו' איסור הנאה, ורק בשביל
האפשרות לפדות הו' בעלים, ונמצא דרק הביני ביני חשוב
ממונו. ואי נימא דהפ"ח עצמו הו' מתנות כהונה הרי
אינו של הבעלים כלל, גם לר"ש, אלא דמ"מ הו' ממונו
דיכול לפדות בשה בר דנקא א"כ הבעלות הו' רק בהביני
וביני, ומוכח כה"ד.

ובראיה דהעיקר ודאי כה"ד לכל דין הנתינה הו' דוקא
בהשה, אך מצד מתנות שלא הורמו כמי שהורמו
דמיין שייכא הנתינה גם בהפ"ח, דגדר כמי שהורמו בפ"ח
מוכח מהלכותא בגמרא. ומפורש ברש"י וצ"גמ"ה, דהו'
על הטלה דהפדיון כאלו הורס כבר, וז"ל רש"י ד"ה והן
שלו בסו"ד, הכי נמי עושה ישראל זה היורשו דדמי כמי
שהורישו כהן הש"י עכ"ל. וצריך להבין דמאי ענינו דהשה
דאמי מעלמא לכאן, אטו השה הו' אחראי להפדיון של
הפטר חמור הזה, וגם יתכן דאמי מעלמא ולא היה כלל
מקודש.

אך העיקר הו' דזכה בהפטר חמור עצמו הזכות לגבי
השה דהפדיון, דהיינו מונח בו דין פדייה והשה נכנס
במקומו ושייכא זכיה בהפטר חמור עצמו לגבי דין פדיונו,
ומה"ט הו'א נתינה כשנותנו לכהן, וכשפדה לבסוף אמרינן
דזכה בו לגבי פדיונו וממילא הפדיון שלו, דהא דחשבינן
ליה כמו שהורמו הו' בהפטר חמור כאלו היה פדוי וכבר
זכה מכחו בפדיונו. ומיושצ דשפיר הוצרכו לדין דכמו
שהורמו דמי דבלא"ה לא שייך כלל זכיה וקיום נתינה
בהפטר חמור עצמו, אך מדין דכמו שהורמו יוצא ידי
נתינה בהפטר חמור.

והפ"י לא קשה איך רשאי ליתן הפט"ח לכהן, דהא
אית ליה טובת הנאה, ואסור בהנאה, דאחרי
דמקיים בו המצוה ממילא מותר, ולא יקשה דמ"מ המותר
מדמי הטלה יאסר, דזה לא נכנס כלל במצותו, דבזה י"ל
דמ"מ אין סביר לחלק דהא אם יפדה בטלה השוה ככל
דמי הפטר חמור ויותר, הו' ג"כ שייך לכהן, וממילא
שייכא הנתינה בכולו, ומיושצת גם הקושיא מר' שמעון,
דלדידיה דמותר בהנאה בודאי לא שייך כלל לומר כמו
שהורמו, אחרי דהו' רק חיוצ בעלמא ואין דינו בהפטר
חמור עצמו שיאסר מכחו.

וראיה לזה מירושלמי סופ"ק דפאה בלוקח פירות
תלושין מחבירו דמפיר רבי דהלוקח יקח מעשר
עני לעצמו אם הוא עני, ואמרינן מ"ט דרבי, לקט שכחה
ופאה אין טובלין מעשר עני טובל, וכבר נטבל עד שהוא

בע"כ ניחא דהנה לכתחילה ודאי המצוה רמיא על הבעלים,
דהו' נטויה בפדיון הפטר חמור, אבל בדיעבד אם פדה
אמר דלר' אלעזר ל"מ ואין זו סתירה לדבר הוגא
בכורות דף י"א ע"א דמיירי בחורת זכות] ולר"י מהני,
וע"ז אמר דהנתינת דכפל, רישא כר"א דחשיב בעלים
וקיפא פליגא עליה, והיינו דלר"א דמקדשין בפטר חמור
דהטעם דהנאת דמיו מותרת, לא שייך לשון אין לו עכשיו,
דהא גם עכשיו יש לו, דרשאי למכרו ולקח דמיו, והקונה
יתן דמים בשביל לאחר זמן וחשוב עכשיו ממון, אבל מ"מ
אינה מקודשת ללא חשיב דמים. אבל עכ"פ מפורש כאן
בעזה"י היסוד שבארנו דבשביל הביני וביני א"א לקדש,
וממקור הדברים דחשיב ממון מוכיח הירושלמי דלגבי
קידושין לא מהני.

אך עדיין צ"ע דמ"מ נפרש כן לר' יוחנן דמהאי טעמא
אין מקדשין, ומנ"ל דסובר דפודין בעל כרחו של
בעלים, וביותר תמוה אחרי דמפורש כן בצרייתא נימא
דסובר כן דאמר רק אין מקדשין בפט"ח וכן סוברת הצרייתא,
ובכפל סובר ג"כ בהצרייתא. [ועמש"כ להלן אות יא].

ח) ובראיה דהנה נחלקו התה"ד (סי' רל"ה) והרי"ט
אלגזי צ"ק דכורות (אות ח') אי יוצא
בנתינת הפטר חמור עצמו לכהן, ומוכח הרי"ט"א שם
מהמשנה דיוצא בנתינת הפטר חמור עצמו מדתן בכורות
י"ב נתנו לכהן (אם הפט"ח) אין הכהן רשאי לקיימו עד
שיפריש שם תחתיו, אלא שיוכל לתת הפט"ח עצמו לכהן,
ולפי תה"ד דס"ל שאינו יוצא צ"ל דאינו מקיים כלל
המצוה, אך מ"ש המשנה הו' דרשאי ליתן והכהן יפדה,
ואחרי דכבר נתנו אינו עובר, אבל אין זה קיום מצוה
נתינה, דדוקא בהשה מקיים כן. וקשה לדעת הרי"ט"א
מהגמ' דכורות דף י"א ע"א ישראל שהיו לו עשרה
פטרי חמורים ודאין בתוך ביתו שנפלו מבית אבי אמו
כהן, וכו', ובגמ' אמרינן ואריכא דאי אשמעינן קמיייתא
משום דקא מפריש וקאי אבל הכא מתנות שלא הורמו כמי
שלא הורמו דמיין אימא לא וכו', וקשה למה ליה הטעם
דה"ה שלו מטעם מתנות שלא הורמו כמי שהורמו, תיפוק
ליה דזכה הכהן בהפ"ח עצמו ולא גרע מאלו נתן לו
הישראל דזכה בו, ה"ה כשירש, ואחרי דכבר נתקיימה
המצוה בודאי ל"ש דיחול חיוצ אחר על הטלה ליתנו עוד
פעם, ומה צריך למתנות שלא הורמו הא לגבי הפטר
חמור הו' כהורמו. ומוכח דבדברי התה"ד. ולפי"ז תמוה
המשנה איך רשאי ליתנו לכהן הא הו"ל איסור הנאה,
ואסורים בטובת הנאה. [נכמפורש בגמ' פסחים כ"ב
דמוכח ממתינתין דשולח ירך לנכרי וגה"נ בחובו, דגיד
מותר בהנאה], ואין נותן הפטר חמור, ובדאי אחי' גם
כר' יהודה דסמים לן תנא כוונתיה צמנה הקודמת לו.
ולכאורה משמע מזה כדעת הרי"ט"א דמקיים מצוה נתינה,
וכך היא מצותו, וקשה לפי"ז מימרא דר"ג דמתנות שלא
הורמו כנ"ל.

נרשמו של ראשון, ונמצא דלל שם פאה רק בהפרשה וחשוב הוא כבעל הפאה ומוזהר על שלו [אף דנחייב מקודם, דכבר היחה החחלת קצירה] אבל מעשר עני טובל וכבר ישנו מקודם למעשר עני, והיו כאלו קבל המעשר עני מהמוכר, כך פירש הגר"א צביאור הירושלמי, הרי דהיכא דאינו טובל ל"ש לחשוב כאלו כבר ישנה להפרשה. ועיין במק"א שצואר דהדין דירושלמי תלוי במתנות שלא הורמו. [ועיין בשיעור רבינו ז"ל בענין מתנות שלא הורמו קי' ט"ו אות י']. וכמו שיצואר להלן.

(י) והנה הר"ס פ"ו מהל' מעשר הל' ט"ו כ' וז"ל: כהן או לוי שלקחו פירות מישראל אחר שנגמרה מלאכתן מוציין את התרומה והמעשרות מידיהן ונותנים אותם לכהנים וללויים אחרים, קנס הוא להם כדי שלא יקפצו לגרנות ולגתות ויקנו טבלים כדי להפקיע מתנות אחיהם הכהנים וכו' וצריכ"ד שם השיג וז"ל: אי אומר שאינו קנס, אבל מפני שאומר להם מנחם דכהן לא זכיין לך כדאיחא בפרק הזרוע וכו', ותמהו שם כל המפרשים על הראצ"ד שדברי הרמב"ם מצוארים בירושלמי פ"א ה"ו, אמר ר' יוחנן קנסו אותם שלא יהיו קופצים לגתות ולגרנות ולא מנחמו שם בסוגיית הירושלמי מי שחולק על ר' יוחנן. ונראה לומר דבצורת הראצ"ד הוא דס"ל דתלוי בדין מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמי, דכיון דכמו שהורמו דמי, יש למוכר שייכות לתת את המתנות לכהן וכמצואר בצבורות דף י"א ע"א דלמ"ד מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין, איכא תורת נתינה בטבל לאחר מירוח על התרו"מ שבו וכיון שכן יכול המוכר לומר לכהן מנחם דכהן לא זכיין לך, אולם ר' יוחנן י"ל דס"ל דמתנות שלא הורמו כמי שלא הורמו דמי, ולכן קאמר בירושלמי דהטעם הוא משום קנס, ול"ש לומר מנחם דכהן לא זכיין לך, דהרי אין כאן מנחם דכהן קודם הפרשה, ושפיר כ' הראצ"ד דמדינא הוא דלא זכה הכהן במתנות, שהרי יכול המוכר לומר מנחם דכהן וכו'.

ויקשה לפי הראצ"ד דס"ל דר' יוחנן הוצרך לקנס בדין כהן ולוי שלקחו אחר מירוח דחייבים ליתן התרו"מ, דטעמו משום דס"ל דמתנות שלא הורמו לאו כמי שהורמו דמיין, א"כ יקשה עליו ממתינת דנותן פטר חמור עצמו לכהן דאסור בהנאה ואין נותנו הא גם הנאת דמיו אסורים, וכמו שהקשינו לעיל.

ולפי הנ"ל נראה דהא ר' יוחנן ס"ל בגמ' בצורות דף י' ע"ב דר' יהודה ור' שמעון פליגי גם לאחר עריפה, ור' שמעון מחיר, גם לאחר עריפה בהנאה, ולפי"ז כו"ע סברי דהנאת דמיו מותרת לכתחילה, ולדין דהנאת דמים אסורה הא קי"ל דמתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין.

(יא) ובזה מיושב משה"ק לעיל סוף אות ו' ע"ד ר' יוחנן בירושלמי, דהא לפמש"כ [באות ח'] יוא"א דאי אפשר לסבור מתנות שלא הורמו כמי שלא הורמו

דמיין וגם דהנאת דמים אסורה בפטר חמור, דיקשה לפי"ז איך מותר ליתן הפטר חמור עצמו לכהן. וציארתו לעיל בענין מתנות שלא הורמו דר' יוחנן בירושלמי סוף"ק דפאה סובר מתנות שלא הורמו לאו כמי שהורמו דמיין, להראצ"ד, דזהו טעמו דמפרש המשנה דכהן ולוי שלקחו וכו' משום קנס, ולפי"ז דסובר לאו כמי שהורמו מוכרח לסבור דהנאת דמים מותרת, ולפי"ז אמאי אינה מקודשת, לכן פירש טעמו דלא הוי ממונו כלל ושפיר קאמר דרישא כר"א וסיפא דלא כותיה, אבל אי אפשר דר' יוחנן יסבור כהצרייחא דלדידיה בעל כרחינו הטעם דדמיא להקדש, ולכן פירשו דסובר דאפשר לפדות שלא מדעת בעלים. אב"ד להרמב"ם דסובר אליבא דאמת דחשיב דמים, וממילא בע"כ מהנו הקדושין, הטעם פשוט דפירש דברי ר' יוחנן דלא הוי כלל בעלים, דכלא"ה יועילו הקידושין, ולטעמו איל דפוסק בכהן ולוי שלקחו לאחר מירוח דאיין זוכין בתרומות ומעשרות מטעם קנס, דגם ר' יוחנן סובר כהלכה בדין מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין, ועיין להלן מה שיצואר בזה אך לדידיה הטעם כנ"ל.

אך תמוה דלפי"ז הצרייחא עצמה סתרה רישא לסיפא, דאי הוי ממונו אמאי לא יועיל לקידושין. ונראה אף דמפרש הנאת דמים גם לגבי דיעבד, מ"מ צריכ"א הרי מפורש דמותר גם לכתחילה כנ"ל, ור"י דסובר דאין מקדשין בפטר חמור צרור דאף דיעבד לא מהני. ושפיר מוכח דל"ה ממונו ודמי להקדש, אבל אי הוי ממונו בודאי מועילין הקידושין, אך מ"מ אסור לקדש לכתחילה, וזהו אעפ"י שאין לו עכשיו היינו דאסור בכל הנאות, משא"כ לר"א דמותר לכתחילה ליהנות אמאי אין לו עכשיו.

(יב) בגמרא בצורות דף ט' ע"ב אמרינן בטעמיה דר' יהודה דפט"ח אסור בהנאה יש לך דבר שהקפידה תורה לאפקועיה איסורא בשה, ומקשינן והרי מעשר שהקפידה עליו תורה בכסף זורי וסנן ר' יהודה אומר צמוד קידש, בפטר חמור נמי מיקדשא כר' אלעזר וכו'. וז"ע מאי קסבר בהקושא הא ודאי מעשר שני השווי הוא מזד דראוי לאוכלו בירושלים, ונראה דמחדש בהתירון דאחרי דדינו לאכלו בירושלים. וזהו מזונו ועומד לך, הנה הנאה זו מותרת ומותר גם עכשיו למכרו, דהנאה זו על זד היתרא דמזונו לא נאסרה והוא הדין בפטר חמור דדינו צפדין הנה זד הנאה דדיני ודיני במכירה לא נאסרה. ולפי"ז י"ל דהנאת דמים ג"כ אסורה לכו"ע אך לא שייך זה להנאה דדיני ודיני, אבל אם יהנה דמי שכירות או אפילו במכירה אך בכל שווי, זה אסור. ולפי"ז מקשה הראצ"ד שפיר דבממ"נ הנה הנאה דדיני ודיני הרי מותרת גם לכתחילה, ואי שאר הנאת דמים הנה לגבי זה שוב לא הוי דמיהן ככל איסורי הנאה, ולפי"ז הקידושין מהני, ומטעם דזה הוי היתר, ולפי"ז ג"כ יתכן פירוש הירושלמי היטב ועיין.

לדאשנות דכלל איסורי הנאה אינה מקודשת, והיה לו לחלק בדפטר חמור דוקא לאחר עריפה, ואפשר דמודה ג"כ ככל מה שכתבנו בראב"ד ותוס' רי"ד ורי"ך יסוד אחר על הקושיא דתופסין דמיהן.

והנה נש"מ הגדוע ציהודה מה"ק יור"ד סי' פ"ה הקשה על הרמב"ם מדברי הגמ' דקידושין דף נ"ו ע"ב דמתחילה רצה לאוקמי המשנה דהמקדש בפטר חמור אינה מקודשת רק כר' יהודה, ולנסוף מוקי לה לאחר עריפה ואליבא דכו"ע, ועכ"פ גם לר' יהודה אחי' דאוסר הנאת דמיו ואפ"ה תנן קידש דמיהן מקודשת.

וע"ז קושיא הנוב"י ממחניחין י"ל דלאחר עריפה אין תופסין דמיהן, דודאי זהו דין חדש בפטר חמור, ואחר עריפה י"ל דפקע איסורו, דעריפה במקום פדייה עומדת ונעשים מזוה, אך יש כאן איסור חדש אשר העריפה גורמת, וכדילפינן בגמ' בכורות דף י' ע"ב מגז"ש נאמר כאן וערפתו ונאמר שם עריפה מה להלן אסור אף כאן אסור, וכן בירושלמי קידושין סוף"ב, ויש לדון איך הוא אליבא דאמת, אי אשמעינן קרא דאינו נותר או דהוי איסור חדש וי"ל כנ"ל. ולכן אינו תופס דמיו. ולמ"ד דאינו מודה ר"ש לאחר עריפה לדידיה ליכא כלל החידוש דחפיסת דמים בפטר חמור כנ"ל ומיושב ממ"נ.

ובראב"ד י"ל דלטעמיה אילי צמה שהשיג על הרמב"ם בפרק י"ב דבכורים הל' א', דהנה הרמב"ם שם כתב וז"ל ואם לא רצה לפדותו מזוה עשה לעורפו וכו' ובראב"ד שם, לא שתחשב מזוה אבל היא עבירה ומויק נקרא ומפסיד ממנו של כהן וכו', ולדידיה עריפה הרי היא קנס שקנסה תורה, ורי"ך לפרש דהאיסור לאחר עריפה הוא איסור הקודם, ולא משום דנעשים מזוה, ושפיר מוכח מהמשנה דקידושין דאינו תופס דמיו.

יד) ור"פ מה שציארנו (באות יג) בדברי הטורי אבן יש ליישב את דברי הרמב"ם דלהכי לא תפסי קידושין בפטר חמור דאיכא דין ממון דביני וביני, דהא אסור ליהנות מפטר חמור ואי יתפסו הקידושין יעבור באיסור, וממילא לא חלו קידושין כדי שלא יעבור, והיינו דבאופן כזה כו"ע סברי דאי עבד לא מהני דלא תחול שום חלות אם עי"ז יעבור באיסור, ונכון בס"ד לפי הרמב"ן הרשב"א והטורי אבן.

והפוגיא דבכורות דף י' ע"ב איכא דמתני לה להא דרב נחמן אהא, המקדש בפטר חמור אינה מקודשת לימא מחני' דלא כר' שמעון אמר רב נחמן אמר רבה בר אבא לאחר עריפה ודברי הכל. איכא דאמרי הא מני לא רבי יהודה ולא רבי שמעון אי רבי שמעון תיקדש בכליה אי רבי יהודה תיקדש בהך דביני וביני, אמר רב לעולם רבי יהודה וכגון שאינו שוה אלא שקל וכו', והנה הא דפריך אי כר' יהודה תיקדש דביני וביני מיושבת שפיר כמו לדרך הראשון ואדרבא מוכח משם דלדינא לא יחולו קידושין לרבי יהודה, דלישנא קמא פריך רק לימא דלא

עוד יש לפרש בנוסח זה, דקושיית הגמ' היא לפמ"ש הרמב"ן והרשב"א צינמות דף ק"ד דהחולץ בסנדל של איסורי הנאה מותר מעיקר הדין לכתחילה לחלוץ, דאל"ה מפסל החליצה גם בדיעבד כדי שלא יתעבד איסור הנאה, והוכיחו מסוגיית הגמ' דראש השנה פרק ג' מהתוקע בשופר של עולה או שלמים, וכיון דלדבריהם הגאון הטורי אבן זנוק"ל דפירש שם בסוגיית הגמ' דהתוקע בשופר של עולה או שלמים דינא ידי חובתו דמטות לאו ליהנות ניתנו ותמהו דאפילו חשיבא הנאה אמאי לא ינא דאין לפרש מטעם מזוה הצאה בעצירה דהא מפורש בירושלמי ובמב"ם דאף בשופר הגזול ינא דהמזוה היא בקול ולא בהחפלא דשופר, ופירש בטורי אבן שם דכיון דע"י זה שיוצא בהמזוה תעשה עצירה, דנהנה מן ההקדש, לא ינא כי היכי דלא תהוי הנאה ולא לתעבד איסורא. וזה כו"ע מודו דאף לרבא דאי עבד מהני היינו היכא דעכ"פ עבר על מה שכתוב בתורה, אבל הכא הרי לא כתב דלא תחקע בשופר של עולה, רק דההנאה אסורה ונהנה בזה שיוצא המזוה, ואי נאמר דלא ינא אין כאן מעשה עצירה כלל, דזה הוא הדין דלא ינא ואין כאן עצירה.

ומהאי טעמא לא יתפסו קידושין בפטר חמור דהא אסור ליהנות מפטר חמור, ואי יתפסו קידושין יעבור באיסור וממילא לא חלו הקידושין כדי שלא יעבור, והיינו דבאופן כזה כו"ע סברי דאי עבד לא מהני דלא תחול שום חלות עפ"י דין אם עי"ז יעבור באיסור, ומשני דהוי היתר ודו"ק.

ובראב"ד ראה גדולה למ"ש דדוקא הנאה זו שהיא בסדר מזוה מותר ולא מצד דהנאת הדמים מותרת, מירושלמי הנ"ל דפריך על ר"א מצרייתא אין מקדשין בפט"ח ור"ש מחיר, אי מחיים קשיא מרבנן אי לאחר עריפה קשיא מר"ש, ומשני חפסר שמת, היינו דלר' יהודה אסור כמו מחיים ולר' שמעון הרי לא היתה עריפה לאסור, ואי נימא דלר"א הנאת הדמים מותרת לכתחילה ורק הנאת הגוף אסור, הנה בהמיתה לא נתחדש איסור ואמאי אינה מקודשת לרבנן, הא שווי הנבילה היא למוכרה לנכרי כמפורש בתורה, ואמאי לא ימכרנה לנכרי, דהא הנכרי רשאי לאכלו, והנאת דמיו מותרת. אלא ודאי דגם הנאת הדמים אסורה, ודוקא הנאת הביני וביני דהוא בסדר מזוה מותר, אבל דמיה לאח"מ דלימא דביני וביני, דל"ש פדיון במתה, ויש לדון לפי סברא זו דהא דבכור מוכרין אותו תמים חי הוא ג"כ מטעם זה, היינו דהא רשאי להקריבו ולאכלו, והנאה זו דהיא כמזוה מותר בה לכתחילה גם בחייה דלגבי זה הרי מותרת, אבל לא דיס הבדל באיסורים אלו בין גוף לדמים, וז"ע רב ובדיקה בכמה מקומות כי כמה הלכות גדולות תלויות בזה.

יג) וצ"ע נשיטת הרמב"ם דלא הביא הא דביני וביני גבי קידושי אשה בפטר חמור, וסתם בפ"ה

כרבי שמעון וכן בפ"ב דקידושין דף נ"ז ע"ב איחא רק
לשון זה ומשני לאחר עריפה ודברי הכל. ולישנא בתרא
פריך אי כרבי יהודה תיקדש בהך דביני וביני וכו' והטעם
כמש"נ לשון ראשון דמשני לאחר עריפה ודברי הכל
דמודה ר"ש לאחר עריפה ומוכרח אליביה דבריייתא
הקודמת דרישא בהנחת דמים וסיפא בהנחת גופו, וכיון
דהנחת הדמים אסורים לא יועילו הקידושין כי היכא דלא
יתעביד איסורא. אך ללישנא בתרא דלא משני לאחר עריפה
דאחי כמ"ד דעדיין היא מחלוקת ונחבאר שם ומפורש
להדיא בגמ' דלדידיה מפרשין רישא לאחר עריפה וסיפא
מחיים ולגד זה הנחת דמים מותרת לכתחילה דלא עדיף
מזכור בהמה טהורה דמפורש במשנה (מע"ש פ"א מ"ב)
דמוכרין אותו לכתחילה ושפיר מקשה בגמ' דתקדש דביני
וביני, דהא מותר ליהנות מן הדמים, ולכן לא היה יכול
לתרץ לאחר עריפה, דהא פליגי גם לאחר עריפה. וללישנא
קמא לא פריך לר' יהודה דתיקדש צהאי דביני וביני, דס"ל
להאי לישנא דפליגי בהנחת דמים דכן מוכרח אליביה
דקוצר דמודה ר"ש לאחר עריפה. ונכון מאד בס"ד, וזהו
טעם הירושלמי דפירש להדיא אף דחייבים כפל ומ"מ
קידושין לא מהני.

וזהו ואין להקשות דא"כ לא יתפסו דמיו, דלא תועיל
המכירה, דהא הנחת הדמים אסורה, דפשוט
אחרי דהדין דהדמים נחפסים באיסור שוב אין כאן הנאה
של כלום דהא הדמים אסורים כמו הפטר חמור עצמו,

ואדרבא בהפטר חמור יש לו דין ממון דיכול לפדות בשה
בר דנקא משא"כ בהדמים הרי לא יועיל הפדיון כלום
ושוב אין כאן הנאה, משא"כ בקידושין אם תתקדש הרי יש
כאן הנאה דשפיר י"ל דלא תאסר האשה בתורת חליפין
ואף אם תאסר שייכא שפיר הנאה דלא ינטרף ליתן דמים
אחרים כשיטת רש"י אליבא דאמת מדרבנן. אבל בודאי אין
לומר דיתפס בה דין חליפין ליאסר בכלל. ולפי"ז י"ל הא
דמהני בגט כתבו על איסורי הנאה (גיטין דף כ' ע"א)
דמותר גם לכתחילה, וכן הוא באמת לשיטת הרשב"א
והרמב"ן הנ"ל דדמי לחליפה. ומיושב ג"כ דבזה שנחלקו
בירושלמי בכחב שטר קידושין על איסורי הנאה ומסקנחם
שם לחלק בין איסורי הנאה דאורייתא לאיסורי הנאה
דרבנן וטעמא צעי דהא בקדושי כסף גם באיסורי הנאה
דרבנן אינה מקודשת, ולפי הנ"ל מיושב שפיר דהטעם
דלא מהני הוא כדי שלא תהא הנאה ולא יעבור באיסור,
מה שאין כן באיסורי הנאה דרבנן הרי מהתורה אין כאן
איסור ושפיר חלו הקידושין, מה שאין כן באיסורי הנאה
של תורה לא מהני כנ"ל, מה שאין כן בקדושי כסף דלא
חשיב כסף, ומיושב בזה גם כן קושיית הראשונים דהא
איכא שזה פרוטה שלא כדרך הנחתן או באפרן דהא אסור
ליהנות במכירת הנאה זו, דזהו כדרך הנחתן, ולא חלו
הקידושין כנ"ל ואפשר דזוהי כוונת קנא ראשונים. אך
נשאר הקושיא באיסורי הנאה שהם דרבנן דלא שייך הטעם
כמו שנבאר לעיל יחולו הקידושין בשביל הנאות
הנ"ל.

סימן י"ז

בענין חדש של נכרים

סחמא בקוף מסכת ערלה, החדש אסור מן התורה בכל
מקום. אולם אם איסור חדש נוהג גם בשל נכרים, בזה אין
הדין מצויר להדיא בגמרא, ואמנם ד"נת המוס' שם (ד"ה
כל) שנוהג גם בשל נכרים, והוכיחו כן מלשון הירושלמי.
וכן נפקה ההלכה בטור ובשו"ע יו"ד סי' רצ"ג, וי"ל
השו"ע שם ס"ב: איסור החדש נוהג בין בארץ בין בחו"ל
לארץ, בין בשל ישראל ובין בשל נכרים].
אב"י הצ"ח האריך לסתור דין זה ולהוכיח דאין איסור
חדש נוהג בשל נכרים, וראייתו מסוגית הגמרא
בר"ה י"ג ע"א, דבעו מיניה חזריא מרב כהנא, עומר
שהקריבו ישראל בכניסתם לארץ מהיכן הקריבוהו, אם
תאמר דע"ל ביד נכרי, קצירכם אמר רחמנא, ולא קציר
נכרי. ושקיל וטרי בגמרא, ממאי דאקריבו, דילמא לא
אקריבו, ומהדר, לא ס"ד, דכתיב ויאכלו מעצור הארץ
ממחרת הפסח, ממחרת הפסח אכול מעיקרא לא אכול,

בראיות הפוסקים מסוגיא דר"ה י"ג ע"א אם חדש נוהג בשל
נכרים

א) תנן בקוף פרק קמא דקידושין (ל"ז ע"ב), כל מצוה
שהיא חלויה בארץ, אינה נוהגת אלא בארץ,
ושאינה חלויה בארץ, נוהגת בין בארץ בין בחו"ל לארץ,
חוץ מן הערלה והכלאים. רבי אליעזר אומר אף החדש.
ובגמרא מפרש דרבי אליעזר דריש קרא דמושבומיכם
דכתיב גבי חדש, בכל מקום שאתם יושבים, דגם בחו"ל
אסור חדש, וח"ק דפליג עליה דרבי אליעזר ר' ישמעאל
הוא דס"ל כל מקום שנאמר בו מושב אינו אלא לאחר
ירושה ושיבה, ודריש לקרא דבשבע שבועו ושבע שחלקו
לא נהג איסור חדש והקרבנות העומר, ולית ליה קרא לרבווי
חדש שניהג בחו"ל לארץ, והרי דינו כשאר מצוות החלויות
בארץ שאין נוהגות אלא בארץ. והרי"ף והרמב"ם וש"פ
פסקו כר"א לחומרא דחדש נוהג בכל"מ, משום דתנן

אסורות עליהם, והו"ל רק להקשות הא"ך אכלו ממחרת הפסח, והלא לא היתה להם תבואת ישראל להקריב ממנה העומר, ומכאן זה לדייק דהביאה שליש ביד ישראל וחשיבה תבואת ישראל.

ביאור ראייתו של הב"ח מהסוגיא דאינו נוהג בש"י

ובראיה דלהב"ח יש ליישב בפשיטות, דהתוס' בסוגיין (ד"ה ולא קציר נכרי) הקשו על הא דאמרין דהתבואות דעיילו בנכרי אימעיטו מקצירם ולא קציר נכרי, הא א"ר ישראל מוחזקת מאבותינו, ומירצו דמ"מ יש לנכרי חלק במה שזרע. והיינו שאע"פ שגוף הקרקע מוחזק לנו מאבותינו, מ"מ הנכרים שחרשו וזרעו יש להם חלק בתבואות כדין יורד הנוטל לשליש ולרביעי, והרי בני ישראל והנכרים שותפים בתבואות (ואף דבירוד שלא בנכר הדין דיכול בעל הקרקע לסלק להיורד בזוי, היינו לפי שאין היורד יכול ליעשות שותף עס בעל הקרקע בעל כרחו, ולכן יכול לסלקו. אבל אין ללמוד מכאן שאין חלקו של היורד רק כחוב על בעל הקרקע, דודאי כל זמן שלא סילק להיורד בזוי הרי הוא שותף בתבואות, נגד דמי הזרע וטרחתו. והארכנו בזה במק"א). ולפי"ז תמוהה לכאורה ההוכחה של הב"ח מהסוגיא דאין חדש נוהג בשל נכרים, דהא אפילו הכי קשיא, למה הוצרכה הגמרא להוכיח מכה דיוקא דקרא דמעיקרא לא אכול, והא פשיטא דלא אכיל שהרי א"י מוחזקת לנו מאבותינו ויש גם לישראל חלק בתבואות, ואפילו אם חלק הנכרי אינו אסור, לא יכלו ^{למנוע} לאכול בגלל חלק הישראל.

ובראיה ליישב דהא פלוגתא דאמוראי היא בפרק יש נוטלין (ב"ב קיט) אי אמרי' א"י מוחזקת היא, ולכן לא היתה יכולה הגמרא להוכיח ולהקשות א"ך אכלו ממחרת הפסח, די"ל דא"י אינה מוחזקת מאבותינו, והוי של נכרים ואין חדש נוהג בו. לזה הוצרכה הגמרא בתחלה לדייק דמעיקרא לא אכול, והיינו לפי שא"י מוחזקת לנו מאבותינו ויש לישראל חלק בתבואות וחלקם מיהא נאסר משום חדש. וממילא לא קשיא כלל מה שהקשו הש"ך והט"ז דמהא דלא אכול שפיר מצינו למידק חבירא דר"כ דאיירי בתבואות דעיילו שליש ביד ישראל, דהא דלא אכול הוא מפני חלק הישראל שגדל בקרקע ישראל והוי מעיקרא תבואת ישראל, לכן הוצרכו להוכיח מהא דאקרוי עומר, דאע"ג דחלק הישראל המעורב בתבואה חשיב קצירם, הא מ"מ גם חלק הנכרי מעורב כאן, וכי"ל הקריבו. נמצא לפמשנ"ח הסוגיא מתיישבת היטב לדעת הב"ח.

תירוצו על קושיא הג"ר יונתן על הירושלמי שהקשה שידחה עשה דמצה ל"ת דחדש

ובזה מתיישב קו' הגאון ר' יונתן (הוצאה בקו"א לש"א סי' צ"ו), מאי מקשי בירושלמי למה לא אכלו

דאקריבו עומר והדר אכלו, מהיכן הקריבו. אמר להן, כל שלא הביא שליש ביד נכרי, ע"כ סוגית הגמרא, ומדייק הב"ח, דאי נימא דתבואת נכרים איסור חדש נוהג בה, הרי כשנכנסו ישראל לארץ פשיטא שכל תבואות הארץ אסורות להם, ואם כן כשנאה הגמרא להוכיח מן הכחוב שהקריבו את העומר, היה להגמרא להוכיח במישור שהקריבו, מתוך שהותרה להם האכילה מעבור הארץ ממחרת הפסח, דכלא"ה אין נפקע איסור חדש מן התבואות, ומה שהאריכה הגמרא להוכיח מדיוקא דקרא דמעיקרא לא אכול, כל זה הוא אך למותר. אלא דודאי דאין איסור חדש נוהג בתבואות נכרים, והגמרא מתפרשת היטב, דמהא דאכלו מעבור הארץ ליכא ראייה שהקריבו את העומר, דהא שפיר מצינו אכלו מתבואות נכרים דליה בזה איסור חדש. רק מכה דיוקא דקרא דמעיקרא לא אכול, ואמאי לא אכול, בעל כרחך שהיה צידם תבואת ישראל שאיסור חדש נוהג בה ומעיקרא היתה אסורה להם, מכאן יש לדקדק שהקריבו את העומר, ולהכי אכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח. אבל כללוא הך דיוקא, שפיר מצינו לפרושי קרא דאכלו תבואות נכרים שאין צריכות שיצא העומר ויתירן.

אלא שהש"ך (יו"ד סי' רנ"ג סק"ו) והט"ז (שם סק"ב) דחו ראייה זו וכתבו דאדרבה מכאן ראייה ברורה דאיסור חדש נוהג בשל נכרים. דהא חבירא דצעו מרוב כהנא עומר שהקריבו בכניסתם לארץ מהיכן הקריבו מאחר שעדיין לא ידעו דתבואת שליש חליא מילתא, א"כ מיד כשדייקו מהכחוב דמעיקרא לא אכול, היה להם להקשות אמאי לא אכלו, והא תבואת נכרי הויא, ולמה להם להאריך ולהקשות מהא דהשתא אכול ש"מ דהקריבו את העומר, דאי תבואת נכרים שריא וליה בזה איסור חדש, מהא גופא דלא אכלו מעבור הארץ מעיקרא יש להם להקשות על התבואות שהיו צידם אמאי לא חשיבי תבואות נכרים. גם בתירוטו של רב כהנא לחלק בין קודם הבאת שליש לאחר הבאת שליש יתיישב הן מה שלא אכלו מעיקרא, והן מה שהקריבו את העומר. ומהא דחזיין דרך מתוך הקרבת העומר יכלו ללמוד ולהכריח דשאני בין קודם הבאת שליש לאחריה, והא דלא אכלו מעיקרא לא קשיא להו כלל, למדנו מזה דגם בתבואת נכרים נוהג איסור חדש, זו ראיית הש"ך והט"ז.

במצא מעתה שאותה סוגיית הגמרא, דמינה דייקי חבירא דרב כהנא לחלק בין קודם הבאת שליש לאחריה, אליבא דכו"ע יש בה סתירה מינה ובה, דאי אין איסור חדש נוהג בתבואת נכרים וכהב"ח, מאחר שלמדנו מדיוקא דקרא דמעיקרא לא אכול כבר יש להם ללמוד דתבואת נכרים שנאה ליד ישראל קודם הבאת שליש חשיבה תבואת ישראל, ולמה להו להאריך ולהקשות מהקרבת העומר. ואי איסור חדש נוהג בתבואת נכרים כפסק השו"ע, אין צריך לדייק ולהוכיח מדיוקא דקרא דמעיקרא לא אכול, דהא פשיטא דלא אכלו, שהרי היו התבואות

ישראל בכניסתן לארץ מזה מן החדש שלישי עשה ולידחי ל"ת, והלא אמרין ביומא פ' ע"א, דשיעורין בית דינו של יעבץ מיקנוס דשכחוס וחזרו ויסדוס, והיינו דהן מן ההלכות שנסחכחו בימי אבול של משה, והחזירן יעבץ, הוא עתניאל בן קנז, בפלפולו, וא"כ בכניסתן לארץ לא ידעו השיעור של אכילת מזה ולא יכלו לאכול מן החדש, דשמא יאכלו יותר מכזית ועברו על איסור חדש במה שהעדיפו, ושמא ימעטו מכזית, ויעברו על איסור חצי שיעור ולא קיימו מצוה. אמנם אליבא דהב"ח דאין איסור חדש בתבואות נכרים נחא, דהרי בתבואות מעורב חלק הישראל עם חלק הנכרי והאיסור הוא רק בחלק הישראל, וא"כ שפיר היו יכולים ליקח מזה משה שיעור שיש בו בודאי כזית כדי ללאת מהספק שנסתפקו בענין השיעורים, ומ"מ אף אם אליבא דאמת ילאו ששיעור הקטן, הרי הנוסף על השיעור הקטן הוא מחלק הנכרי שאין בו איסור חדש. אלא שעדיין קשה, אם אליבא דאמת השיעור הקטן ראוי ללאת בו, ואם כן ילאו ידי חובת מזה בחלק הנכרי, וחלק הישראל האסור משום חדש לא נזכר כלל לקיום המצוה, ומיהו יש לומר דלזה יכלו לתקן ענה, שהרי מזה בעינן זה לכס ובלא"ה אינו יוצא זה, וא"כ יכולים היו להתכוון לזכות בחלק הנכרי על חנאי אם הוא נחוץ לקיום המצוה, ואם אליבא דהאמת די בהשיעור הקטן אינם רוצים לזכות בו. וממילא קיימו ממ"נ מצות מזה ולא עברו על האיסור, דאי האמת היא דבעינן שיעור גדול הרי נתכוונו לזכות בחלק הנכרי וילאו בזכות הגדול כולו. ואי אליבא דאמת יכולים ללאת ששיעור הקטן, הרי ילאו רק בחלק הישראל, ועשה דמזה דחה ל"ת דחדש, וחלק הנכרי שאינו ראוי ללאת בו דלא הו' לכס אין בו איסור כלל. וליכא לדחויי דהא בכה"ג אינו דוחה דאפשר לקיים שניהם, דזוכה בחלק הנכרי ויאלו בו ולא יטרוך לבא לדחיית הל"ת בחלק הישראל, הא ליחא, דאם יזכה בחלק הנכרי לא יוכל כלל לקיים את המצוה וכקו' הג"ר יונתן.

הוכחת באה"ג מירושלמי רפ"ב דחלה בענין מצה שאכלו ישראל כשנכנסו לארץ

(ב) וביישוב דעת הפוסקים דס"ל דאיסור חדש נוהג בשל נכרים מהסוגיא דר"ה, דקשה עלייהו מה שדייק הב"ח, דל"ל לדייק דמעיקרא לא אכול, נראה ליישב בהקדם סוגיית הירושלמי ברפ"ב דחלה, ומה שדנו בזה האחרונים. וז"ל הירושלמי: ר' יונה צעא קומי ר' ירמיה, בשעה שנכנסו ישראל לארץ ומלאו קמה לחה, מהו שמהא אסורה משום חדש. א"ל למה לא. עד כדון לחה אפילו יבישה. א"ל אפילו יבישה אפילו קצורה. ועי' בר"ש רפ"ב דחלה שהביא לשון הירושלמי, ופי': לחה, חדשה, יבשה, ישנה משל אשתקד, סבר דכולהו אסורין קודם לעומר. ומקשה הירושלמי: מעשה אפילו חטין בעליה, כך אינו אומר לא אכלו ישראל מזה כלילי הפסח. א"ר יונה מן

דנפקית מהית דלא אמרית ליה, שנייא היא שמצות עשה דוחה למצות לא תעשה (היינו דר' יונה חירך דאע"ג דנאסרו כל התבואות בנזאם לארץ, מ"מ יכלו לקיים מצות מזה דאחי מצות עשה דמזה ודחי לא תעשה דחדש). וחזרו ומקשה הירושלמי: על דעתיה דר' יונה דו אמר מצוה עשה דוחה בלא תעשה אע"פ שאין כתובה בצידה נחא (היינו דלדידיה נחא דאכלו ישראל מזה כלילי פסח ע"י דחיית ל"ת דחדש), על דעתיה דר' יוסי דו אמר אין מצות עשה דוחה למצות לא תעשה אלא אם כן כתובה בצידה (כלומר, דלדידיה לא דחיא מצות עשה דמזה מצות לא תעשה דחדש כיון שאין כתובה בצידה, דלא דחי רק דומיא דלא תלבש שעטניו גדילים תעשה לך, וא"כ אין אכלו ישראל מזה כלילי הפסח), מה שהיו תגרי גויים מוכרים להם וכרבי ישמעאל דרבי ישמעאל אמר כל ביאות שנאמרו בחורה לאחר ארבע עשרה שנה נאמרו, שבע שביצו ושבע שחילקו, עכ"ל הירושלמי.

ועי' בבאר הגולה סי' רצ"ג אות ו' שכתב לענין דין חדש בשל נכרים, דמה שהקילו רוב רבנן קשיא קדמאי ובתראי בהרבה מדינות, נלע"ד שסמכו על הירושלמי ריש מסכת חלה, דמשני שהיו מקיימים מצות אכילת מזה כליל פסח בציאתם לארץ, ממה שהיו תגרי נכרים מוכרים להם. ובביאור הגר"א דחה הראיה מן הירושלמי וכתב שטעה בעל באר הגולה, שהרי מפורש בירושלמי דלא מתרצין הכי שאכלו ממה שתגרי נכרים מוכרים אלא לר' ישמעאל דבשבע שבשבע שחילקו לא נהג איסור חדש. ובאמת שלכאורה ראית בעל באר הגולה מן הירושלמי ברורה, שהרי כבר הקשה הפני יהושע בקונטרס אחרון למסכת קדושין, דלמאי דמסיק דאחיא כרבי ישמעאל, א"כ למה הוצרך לומר ממה שתגרי אומות העולם מוכרין להם, דהא אחיא לא חל איסור חדש עלייהו כלל. וכתב הפני"ו דבע"כ תרי שינויי נינהו, תירוצ אחד דאכלו ממה שתגרי נכרים מוכרין להם, ותירוצ אחר דאכלו כרבי ישמעאל, ושני החירוצים אינם נריכים זה לזה. ולפי"ז מוכרח מהירושלמי דאין חדש נוהג בשל נכרים, וכמו שהוכיח מכאן בעל באר הגולה. אמנם עי"ש בפני"ו שדחה הראיה וכתב לפרש דשינויא קמא דאכלו ממה שתגרי נכרים מוכרין להם, היינו שמכרו להם מתבואות חו"ל. ואע"ג דהאי שינויא אזיל אליבא דתנא דפליג עליה דרבי ישמעאל וס"ל דמושבותיכם אחא לרבווי כל מקום שאחם יושבים, הירושלמי אזיל לשיטתיה, דבסוף מסכת ערלה גרסי' בירושלמי, מ"ט דרבי ליעזר (דאמר חדש נוהג בין בארץ בין בחו"ל), בכל מושבותיכם, בין בארץ בין בחו"ל. מה מקיימין רבנן טעמא דרבי ליעזר (היינו ר"ע, דהא ר' ישמעאל מפיק להאי קרא דלא נהג חדש עד לאחר ירושה ושיבה), בחדש שכן יאל חוץ. והיינו דלשיטת הירושלמי גם ר"ע דפליג עליה דר' ישמעאל ואית ליה דקרא דמושבותיכם אחי לרבות חוזה לארץ, אינו סובר כרבי אליעזר דחדש נוהג גם בתבואה הגדלה בחו"ל, דאיהו ס"ל

ארץ ישראל מוחזקת לנו מאבותינו מהני גם לענין הקדושה.

ויש להוכיח מש"ס דילן כנרימא דר"ע ור"א דס"ל דארץ ישראל קודם הכבוש לא היה זה קדושה. דהנה צינמות (פ"ב ע"ב) מיימי, חניא בסדר עולם, אשר ירשו אבותיך וירשמה, ירושה ראשונה ושניה יש להן, ושלישית אין להן. ופירשו רש"י והתוס', וכ"פ הרמב"ם, דירושה ראשונה צימי יהושע, וירושה שניה היא צימי עזרא, דכשגלו גלות ראשונה בטלה קדושת הארץ. ולכאורה היה נראה להוכיח מכאן בפשטות דקודם כבוש יהושע לא הייתה הארץ קדושה, דאי גם קודם הכבוש הייתה הארץ קדושה, למה יגרע אחר שגלו מקודם הכניסה. אך את זה יש מקום לדחות דזהו דין מיוחד דהגלות ביטלה קדושת הארץ, והיינו הא' דלפינן מקרא דקדושה שניה יש להם שצטלה קדושת הארץ הראשונה. אך הרמב"ם צ"ו מהל' בית הצמירה הט"ו כחב, וז"ל: אבל חיוז הארץ בשביעית ובמעשרות אינו אלא מפני שהוא כבוש רבים, וכיון שלקחה הארץ מידיהם בטל הכיבוש ונפטרה מן התורה ממעשרות ומשביעית שהרי אינה מן ארץ ישראל, וכיון שעלה עזרא וקדשה לא קדשה בכבוש אלא בחזקה שהחזיקו בה וכו' עיי"ש. הרי להדיא דהקדושה הייתה על ידי הכבוש, וקודם הכבוש היה עליה דין חו"ל, דאל"ה גם לאחר הגלות לא גרע מקודם הכבוש, וכמשנ"ת.

בעומר ושחה"ל למ"ד באין אלא מא"י, אם הוא דין בקדושת הארץ או הכשר מקום בלבד

(ד) ובזה יתיישב פי' רש"י צמנמות מ"ה, ע"ב, דהא דתנן התם שצמדבר קרבו כנשים בלא לחם, ופירש רש"י, דשמי הלחם אינן באין אלא מן הארץ. וצתום' שם הקשו דהא חגרי אומות העולם היו מביאין להם מיני מאכל. ולפמשנ"ת אין כאן קושיא דהא צאותה שעה שעדיין לא נכנסו לארץ לא נתקדשה הארץ, ואף שהיה צידם מחצאות הארץ, אין החטים הללו כשרות לשמי הלחם, דארץ ישראל צאותה שעה שוותה בכל דמייה לחוזה לארץ. וזו צאמת כוונת התוס' צתירוס האחרון שכתבו דכפ' רבי ישמעאל דרשינן צהדיא ממושבותיכם למעוטי חו"ל.

אז"ל יש לחמוה על הגמרא בר"ה, דבעו חזריא מרב כהנא היאך הקריבו ישראל עומר צכניסתם לארץ והא הוי קציר נכרי, דטפי היה להם להקשות דהא לא הוי ממושבותיכם דהוי כגדל בחו"ל. ויש לדחות דרצו להקשות אליבא דכ"ע, ואיכא תנא צמנמות (פ"ד ע"א) והוא רבי יוסי ב"ר יהודה, דס"ל דעומר ושמי הלחם באים מחו"ל. אמנם מסתבר לומר דמה דעומר ושחה"ל אינם באים אלא מן הארץ אינו ענין כלל לקדושת הארץ, דזהו רק בנוגע למצוות התלויות בארץ דחליא בקדושת הקרקע, אבל עומר ושמי הלחם שהם חוצת הגוף כמו כל הקרבנות, הא

רק שנתרמה מצוות חדש שגדלה בארץ ישראל וצאה לחוץ לארץ שלא נפקע איסורה ממנה, אבל צמנמות חו"ל מודה לר' ישמעאל שאין חדש נוהג בה. ולפי"ז שפיר מצינן למימר דחדש נוהג בשל נכרים, ותרי שינוי דקאמר הירושלמי שינוי קמא דאכלו ממה שחגרי נכרים מוכרין להם היינו שמכרו להם מחצוה שגדלה בחו"ל שאין זה איסור חדש וכר"ע, ושינוי צתרא כרבי ישמעאל דלית ליה כלל איסור חדש עד לאחר ירושה ושיבה.

בהא דא"י מוחזקת מאבותינו אי מהני רק לקנין ממון או גם לקדושת הארץ

(ג) אך יש לחקור, אם קודם שנכנסו ישראל לארץ, אם היה על הארץ כל דיני הקדושה בנוגע למצוות התלויות הארץ, או קודם הכניסה חסוד כמו חו"ל. דהא דמצינן דארץ ישראל מוחזקת לנו מאבותינו הוא צדברים הנוגעים לקנין ממון, כמו ההיא דע"ז (נ"ג ע"ב) דמקשה צנא' דהא דאמר רחמנא ואשריהם תשרפון צאש, מכדי ירושה היא להם מאבותיהם ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו, וכן צב"ב (ק"ט ע"ב) לגבי ירושה. ועדיין לא נתברר לנו אי הא דארץ ישראל מוחזקת לנו מאבותינו אהני נמי לענין קדושת הארץ שהיתה קדושה קודם כניסת ישראל לארץ, לגבי מצוות התלויות בארץ.

ונראה דזה מצוה צירושלמי רפ"ב דחלה, דקא מיימי התם תנא דס"ל דפליגי רבי אליעזר ורבי עקיבא צפירות חוזה לארץ שנכנסו לארץ אי חייבין בחלה, דרבי אליעזר פוטר ורבי עקיבא מחייב. וקאמר צירושלמי: כך משיב רבי עקיבא את ר' ליעזר, אין את מודי לי בשעה שנכנסו ישראל לארץ ומלאו קמחין וסלתות שהן חייבין בחלה, ולא גידולי פטור הן, והוא מקבל מיניה. והיינו שדימה רבי עקיבא פירות חוזה לארץ שנכנסו לארץ דהיו דומיא דקמחין וסלתות שמלאו ישראל צכניסתם לארץ, וכשם שאותן קמחין וסלתות נחייבו בחלה צכניסתם, כמו וקבל ממנו רבי אליעזר. למדנו מתוך כך, שארץ ישראל קודם כניסת ישראל לחובה, ס"ל לרבי עקיבא ולרבי אליעזר דדין חוזה לארץ לגמרי יש לה, דאי לא הכי ליכא לדמויי לה כלל פירות חוזה לארץ שנכנסו לארץ, ומדיליף מינה ר"ע לגבי פירות חו"ל ור"א מודי ליה, אנהנו שמענו מהבא דארץ ישראל קודם כבוש יהושע אין זה קדושה כלל וכחוזה לארץ היא חסודה לגמרי. אך שם צירושלמי קאמר: א"ר יוסי תמיהני איך ר"ע מוסיב את ר' ליעזר והוא מקבל מיניה, תמן עד שלא נכנסו למפרע ירשו, דא"ר הונא צשם רבי שמואל צר נחמן לזרעך אתן אין כחיד כאן, אלא לזרעך נחמי, כבר נחמי, עכ"ל הירושלמי. הרי מצוה שהספק שנסתפקנו צו הוא פלוגמא צקוגיית הירושלמי, דר"ע ור"א פשיטא להו דא"י קודם הכבוש דינה שזה לגמרי לחו"ל, ור' יוסי תמה עליהם משום דס"ל דצברת

נוהג צו"ל, וחגרי נכרים מכרו להם תבואת נכרים, דנתבואת נכרים אין איסור חדש.

והנה המצוות התלויות בארץ חלוקות דדיניהן, יש מהן שנהגו חכפ' צבואם לארץ, וישנן הנוהגות רק לאחר ירושה ושיצה. ומסתבר דאופן הנוהגות רק לאחר ירושה ושיצה, הביאור בזה דקדושת הארץ חלה לענין זה רק לאחר ירושה ושיצה, ואין לפרש דזה רק דין בהנהגת המצוה בפועל דאין מחוייבין רק לאחר ירושה ושיצה, אלא הביאור הוא דעד שלא נשלמה ירושת הארץ בכבוש וחלוק לא נתקדשה הארץ לענין זה. אבל המצוות הנוהגות חכפ' בכניסתן לארץ אף היכא להכניסה היא תנאי בחיוב המצוה, מ"מ אין הכניסה לארץ תנאי בעצם הקדושה לענין המצוות התלויות בה, אלא דהוא דין בהנהגת המצוה בפועל, דאין מחוייבים בה רק לאחר שנכנסו בה. ולפי ביאור זה יש חילוק גדול בין המצוות התלויות בארץ שחיונן חל רק לאחר ירושה ושיצה, לבין המצוות שחיונן חיונן הוא מיד בכניסתן לארץ, דאופן המצוות שאין חיונן בא עד ירושה ושיצה היינו משום שלגביהן עדיין לא חלה עטם קדושת הארץ, משא"כ המצוות שנחייבו בהן קודם ירושה ושיצה, קדושת הארץ לענין מצוות אלו כבר הייתה קיימת גם קודם כניסתם לפי שא"י מוחזקת לנו מאבותינו, ורק שחיוב הנהגת המצוה בפועל מתחיל מכניסתן לארץ. וגרסה עוד, דאפילו הדברים התלוים בכניסה לארץ ויש בהם דינים מיוחדים בכניסה, כמו חלה דבעינן דוקא ביאת כולכם ולא ביאת מקצת, ג"כ אין הכניסה וביאת כלכם תנאי בעצם חלות הקדושה לענין חלה, דקדושת הארץ דלגבי חלה הייתה כבר לפני כן, ורק זה הוא דין בהנהגת המצוה, דאין חייבים בהפרשת חלה מן העיסה עד לאחר כניסה וביאת כלכם.

וראיה ברורה לזה יש להביא מהירושלמי הנ"ל, דמוחיב ר' יוסי לר"א ור"ע דמדמו פירות חו"ל שנכנסו לארץ לענין חיוב חלה, לקמחין וסלתות שמלאו ישראל בכניסתן לארץ, וקאמר ר' יוסי דלא דמי, דחמן עד שלא נכנסו למפרע ירשו. והנה בחלה הלא בעינן ביאת כלכם, ומאי פריך ר' יוסי מהא דלמפרע ירשו, והרי עד עתה לא הייתה כאן ביאת כלכם, ואם כן היה דין פטור מקודם, ושפיר קבל מיניה ר"א מר"ע. אלא ודאי קושיית ר' יוסי היא דמ"מ הלא הייתה הארץ בקדושתה לענין חובות קרקע וה"ה לענין חלה, אלא דזהו דין מיוחד בחיוב המצוה דאין נוהגת רק בהיות כל יושביה עליה. ומאחר דזה הוא דין רק בחיוב המצוה, הרי זה תלוי בשעת שהעיסה מתחייבת בחלה, בשעת גלגול, או לר"ע בשעת קרימתה בחמור, ועיסה שבשעה שהגיעה לכלל חיוב חלה הייתה לאחר ביאת כלכם חייבת בחלה, אע"פ שהגדולין היו קודם לכן, שכבר הייתה הארץ קדושה גם קודם לכן, ואין אלו גידולי פטור.

וראיה נ"ל לומר דהא דאמרין קדושה ראשונה קדושה לשעמה ולא לעתיד לבא, זהו דוקא בדינים

דבעינן בזה שיבאו מן הארץ אין זה דין בקדושת הארץ. אלא להכשר הקרבן הוא רק ממקום זה, וכמו דאין מביאין מבקעת יריחו. ממילא גם קודם הכבוש שעדיין לא נתקדשה הארץ, הוכשרה ארץ ישראל להביא ממנה עומר ושמי הלחם, ולא מצו חזריא דר"כ להקשות מכאן תבואת חו"ל, רק מקרא דקצירכם ולא קציר נכרי, ולפי"ז אלו הביאור הנ"ל ברש"י צמנחות.

וראיה לזה דהא דעומר ושמי הלחם אין באין אלא מן הארץ אין זה דין בקדושת הארץ רק הכשר מקום בלבד, מהא דמנחות ס"ט ע"ב, בעי ר' זירא חטים שירדו בעצים מהו, ומיבעיא ליה אי כשרות לשמי הלחם דמושבובתיכם אמר רחמנא לאפוקי דחולה לארץ דלא, אבל דעבים שפיר דמי, או דילמא ממושבובתיכם דוקא, ואפילו דעבים נמי לא. ועי"ש בתוס' שפירשו דאיבעיא ליה בחטים שעל ידי נס ירדו בעצים. הרי דאין תלוי בקדושת הארץ, דודאי אין לעבים קדושת ארץ ישראל לכל מילי. אלא דפשיטא לגמרא דמושבובתיכם דין מיוחד הוא במקום, ומיבעיא ליה אי מהאי קרא אימעט חו"ל דוקא, אבל מקום שאינו חו"ל כשר אע"פ שאינו מא"י, או דילמא מושבובתיכם בעינן מקום זה דוקא והיינו ארץ ישראל, ועכ"פ לשני הדדים אין זה תלוי בקדושת הארץ.

אמנם הרמב"ם בפ"ו מהל' בית הבחירה הי"ב, כ' ו"ל: כל ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות, ומה היא קדושתה, שמביאין ממנה העומר ושמי הלחם והביכורים, מה שאין מביאין כן משאר הארצות. והנה ממה שחלה העומר ושמי הלחם בקדושת הארץ, אין מכאן ראיה לסתור, דיש לדון דאין ביאורו קדושת הארץ כמו בכל מקום שהוא זה דין במצוות התלויות בארץ שאין נוהגות אלא בארץ, רק כוונתו כמשנ"ת שלגבי עומר ושמי"ל יש קדושת מקום שהוכשרו לבא רק מן הארץ. אבל מהא דלללינהו בנהדי ביכורים שהם מהמצוות התלויות בארץ משמע שלא כמ"ש, ואע"ג מהא דחטים שירדו בעצים.

חילוק בין מצוות התלויות בארץ שנוהגות רק אחר כיבוש. לבין אותן שנתחייבו מיד

ה) אולם לפי"ז הדרא לדוכתה ראיית הבאר הגולה מהירושלמי דאיסור חדש אינו נוהג בשל נכרים, דהא חדש הוא חובת קרקע, ולא דמי להבאת העומר שהוא חובת הגוף ומה שבא מן הארץ הוא דין מקום, וממילא ליכא למימר דשינויא קמא דאכלו מזה ממה שחגרי נכרים מוכרין להם אויל אליבא דתנא דס"ל דנתבואת חו"ל אין נוהג איסור חדש וחגרי הנכרים הביאו להם תבואת חו"ל, דמאחר דהאי תנא ס"ל דאינו נוהג צו"ל ק' לי תבואת ארץ ישראל שהביאה שליש קודם כניסתם לארץ כמו תבואת חו"ל, שגם א"י גופה דין חו"ל בה עד שלא נכנסו לה, וא"כ חגרי נכרים למה להו. ובעל כרחו לפרש דהאי שינויא אויל אליבא דר"א דס"ל חדש

דעת ש"ס דילן, ולא אמרינן א"י מוחזקת מאבותינו לגבי קדושה, כל זה שייך רק לדברים החלויים בכבוש וחילוק, אבל לא שייך זה לחלה שנתחייבו מיד שנכנסו, וכמשנ"ט. ור"ע ור"א דלא חיישי להאי קושיא, לריך לומר בחד מחלמ אנפי או דלית להו כלל הא דא"י מוחזקת מאבותינו, או דאפילו נימא דמוחזקת, מ"מ מהני זה רק לענין קנין ממון ולא לענין הקדושה, או אפילו אי נימא דגם לענין קדושה מהני, מיהו בחלה דיש בה חנאי דנעין ביאת כלכם, ס"ל דהוא זה חסרון בעלם הקדושה לענין חלה, ואע"ג דכבר נתקדשה בחזקת האבות לענין שאר דברים, מ"מ לענין חלה נעין ביאת כלכם לעלם הקדושה.

גם מה שחממהו על חזריא דרב כהנא דנעו מיניה היאך הקריבו ישראל עומר כניסתן לארץ והא הוי קציר נכרי, ואמאי לא מקשו טפי דהא הוי תבואת חו"ל. ולהמבואר נחא, דשפיר היו יכולין להקריב את העומר מאותן פירות שגדלו קודם ביאתם, דהא לענין זה כבר היתה הארץ קדושה. רק מכא קרא דקצירכם מקשו, דאף דהוי תבואת הארץ, מ"מ הא הוי קציר נכרי.

גם קושיית החוס' על רש"י במנחות מ"ה ע"ב, שחממהו על דבריו דאמאי לא יכלו ישראל להקריב שמי הלחם במדבר, והא היה צידם מתבואת הארץ ממה שחגרי נכרים מוכרין להם, וכבר הקשינו לשאל דמה צריך, והא א"י באותה שעה היתה שוה בדיניה לחו"ל. גם זה נתיישב עתה, לפי מה שנחבאר דכבר היתה הארץ קדושה. וליישב דעת רש"י ז"ל שדעתו כר"ע ור"א בחד מאנפי שביארנו למעלה דעדיין לא נתקדשה הארץ (אכן אי נימא דרק לגבי חלה ס"ל דלא נתקדשה, וכמשנ"ט, לא א"ש).

והגדה בפ"ד דחלה מ"ח חקן, רבן גמליאל אומר, שלש ארצות לחלה, מא"י ועד כויז חלה אחת. מכא ועד הנהר ועד ארמנה שמי חלות, אחת לאור ואחת לכהן, של אור יש לה שיעור, ושל כהן אין לה שיעור וכו'. ופי' המפרשים, דעד כויז היא הארץ שהחזיקו זה עולי צבל, ומכא ועד הנהר היא א"י שכבשו עולי מנרים ולא כבשו עולי צבל. ועי' בר"ש שהביא מהירושלמי, וכו"ה בר"מ, דבאותן המקומות שלא כבשו עולי צבל, החלה של אור יש לה שיעור, לפי שהיא מדברי תורה. וכחצ ע"ז צפי' הרא"ש: ולא דוקא מד"מ, אלא נראית כשל תורה. וכוונת הרא"ש לתמוה דהא קדושה ראשונה בטלה, וא"כ איך יתכן באותן המקומות שלא כבשו עולי צבל שמהא חלה מדאורייתא. והנה באמת גם במקומות שהחזיקו עולי צבל אין החלה נוהגת מדאורייתא, דהא נעין ביאת כלכם, וכי אסקיניהו עזרא לאו כולהו סלוק. אבל לפי המבואר דקדושת הארץ לענין חלה שאינה חלוייה בכבוש כבר היתה קדושה מימי האבות ולא בטלה מעולם ואפילו כשנטלה קדושה ראשונה משגלו, והא נעין ביאת כלכם הוא רק חנאי בהנהגת המצוה בפועל, א"כ שפיר שייך לקרות החלה במקומות שכבשו עולי מנרים ולא כבשו עולי צבל שהיא מדברי תורה, דהא עלם קדושת הארץ לגבי חלה

החלויים בכבוש וחילוק, דכמו דלא היתה קדושה קודם הכבוש, ה"ה לאחר שגלו ובטל הכבוש בטלה קדושתה, אבל להדינים הנוהגים קודם הכיבוש, שכבר נחבאר דלגביהם אין הכניסה דין בקדושת הארץ וגם קודם הכניסה היתה קדושה, ה"ה שלא בטלה הקדושה לענין זה גם לאחר שגלו. וזוה מדויק מאד דלא מצינו בגמרא השאלה אם בטלה קדושת הארץ רק לענין תרו"מ ושביעים הנוהגין רק לאחר כבוש וחילוק, וכו"ה ברמב"ם רק לענין זה, אבל לענינים אחרים שהיתה קדושה קודם הכניסה גם לאחר שגלו לא בטלה הקדושה.

וגר"א דהיסוד הזה מבואר ומפורש להדיא בגמרא בתבואות (כו"ה ע"א), דגרסינן התם, אמר רב הונא בריה דרב יהושע, אשכחתינהו לרבנן דבי רב דיתבי וקאמרי, אפילו למאן דאמר תרומה בזמן הזה דרבנן, חלה דאורייתא, שהרי שבע שכבשו ושבע שחלקו נתחייבו בחלה ולא נתחייבו בתרומה. ולריך להבין השייכות, דהא מ"ד דס"ל תרומה זוה"ז דרבנן הוא מטעם דקדושה שניה הוי כמו קדושה ראשונה שקדשה לשעתה ולא לעמיד לבא, א"כ כיון שצטלה קדושת הארץ מהכ"מ תהא חלה דאורייתא. אך הם הם הדברים שביארנו, דקדושת הארץ בטלה רק לענין הדינים החלויים בכבוש וחילוק, ולכן לגבי תרו"מ בטלה הקדושה, אבל חלה דנתחייבו זה גם שבע שכבשו ושבע שחלקו דאין הקדושה חלוייה בכיבוש, וכבר נחבאר שאין הקדושה חלוייה גם בכניסה לארץ, שפיר חייבים בחלה גם עכשיו. וכללו של דבר, לאחר החורבן הרי הוא כקודם הכניסה והכיבוש, דלגבי חלה ישנה לקדושת הארץ ושפיר לא בטלה גם עכשיו, וברור ונכון מאד.

והפ"ז חוזר וניעור תירושו של הפנ"י לפרש הירושלמי דשינויא קמא דאכלו מנה ממה שחגרי נכרים מוכרים להם קאי לר"ע דלא דרש קרא דמושבותיהם כר' ישמעאל דרק לאחר ירושה ושייבה נתחייבו בחדש, ומ"מ אינו נוהג בחו"ל דאיהו מפיק ליה לקרא לרבות תבואת הארץ שיאלה לחו"ל שלא פקע איסור חדש ממנה, ואליביה לא יכלו ישראל לאכול מנה מתבואת הארץ. דאיסור חדש נהג שפיר גם בהפירות שגדלו קודם כניסתן, דכיון דאין חלוי בירושה ושייבה שפיר ישנה לקדושת הארץ מקודם וכו"ל. וחגרי נכרים מכרו להם מתבואת חו"ל, דלר"ע תבואת חו"ל אין איסור חדש נוהג בה, וכמו שנחבאר לעיל.

ישוב כמה קושיות במשנ"ט לחלק בין סוגי המצוות החלויות בארץ

ו) ובעתה נמצא דשיטתיה דחנא דירושלמי דפריך על ר"ע ור"א איך מדמו פירות חו"ל שנכנסו לארץ לענין חלה לקמחין וסלחות שמאלו כשנכנסו לארץ, דהא כשנכנסו למפרע נתקדשה דא"י מוחזקת היא, שיטה זו סלקא אליבא דהילכחא. שכל מה שהוכחנו לעיל שאין כן